

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ЯК ШЛЯХ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Лівовшко Т.В. (м. Запоріжжя)

Анотації

В статті розглянуто підходи до використання інформаційних систем в управлінні виробничим циклом підприємства; теоретичні засади управління підприємством; принципи ведення та складання звітності за національними нормативами та стандартами; умови підвищення ефективності облікових систем; аналіз інформаційних потоків за вимогами національних стандартів; причини неповноти інформації; формування комплексної аналітичної оцінки господарської діяльності.

In the article the author considers the ways of informative systems using in the management of enterprise's production cycle; theoretical principles of management of enterprise; principles of conduct and drafting of accounting according to national norms and standards; terms of increase of efficiency of the registration systems; an analysis of informative streams according to the requirements of national standards; reasons of incompleteness of information; forming of complex analytical estimation of economic activity.

Ключові слова

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК, НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ, ВИРОБНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, УДОСКОНАЛЕННЯ, ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ, ІНФОРМАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ, ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, КОМПЛЕКСНА АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА

Мета статті: проаналізувати вплив інформаційних джерел на прийняття управлінських рішень.

Вступ

Економічний розвиток підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності.

Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до погіршення показників діяльності і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції, до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства до загрози банкрутства. Теоретичним та практичним аспектам дослідження систем управління підприємств присвячено ряд робіт вітчизняних та зарубіжних вчених: Бланка, В. Грабаурова, В. Ковальова, М. Коробова, С. Москвіна, Ф. Хміль, А. Ткаченко, А. Шеремета та ін.

З боку вчених та практиків підвищено увагу до економічної інформації, яка по-різному використовується в життєдіяльності підприємства.

Обговорення проблеми

Кожен суб'єкт аналізу вивчає інформацію, виходячи із своїх інтересів. Щоб приймати управлінські рішення в області виробництва, збуту, фінансів

і нововведень, управлінському персоналу постійно потрібна інформованість по відповідним питанням, яка можлива лише в результаті аналізу, оцінки і концентрації фінансової інформації в місцях її створення та перетворення на вихідну інформацію. Діяльність підприємства супроводжується рухом не лише матеріальних (сировина, енергоресурси і продукція), а й інформаційних потоків. З розвитком ринкових економічних відносин гостро постає проблема фінансового контролювання економічних суб'єктів економіки. Збільшення потоків внутрішньої і зовнішньої інформації часто призводить до надлишковості цієї інформації. Останнім часом у країнах Західної Європи, у США, Канаді та інших все більшої популярності набуває інформаційний аудит, який передбачає систематичне вивчення використання інформаційних потоків, що проводиться як щодо користувачів, так і щодо існуючих документів для моніторингу, рівня їх залучення для виконання завдань управлінського персоналу.

Доцільність такого напрямку аудиту пояснюється необхідністю перевірки даних, які надходять до інформаційної системи, на точність і автентичність за допомогою спеціальних програм, тому що завжди є небезпека підроблення електронних звітів або даних.

Керуючись принципами ведення обліку та складання звітності за національними нормативами та стандартами, обліково-аналітична робота фінансових менеджерів базується на пріоритетності економічного змісту господарських явищ і процесів чи управлінських рішень над їх юридичною формою. Така трансформація економічного мислення менеджерів вимагає глибоких знань економічної природи господарських процесів, їх правового статусу, оперативності в оцінках ризику, вміння прогнозувати розвиток подій та мати власне передбачення змін. Широкого економічного світогляду, якісно нового аналітичного мислення вимагають принципи дохідливості, доречності, обачності інформації, що значно посилює роль економічного аналізу у забезпеченості ефективності управлінських рішень.

Застосування національних стандартів обліку дає можливість підвищити ефективність облікових систем, розвиток інформаційного забезпечення стратегічного та оперативного менеджменту, оскільки підприємства розробляють та впроваджують власну облікову політику, яка достовірно відображає фінансовий стан, результат господарської діяльності і зіставність фінансових показників. Перевірка такої інформації аудитором підвищує рівень довіри управлінського персоналу до звітності і надає достатній рівень впевненості у відсутності суттєвих помилок та викривлень. На підставі проведених соціологічних досліджень застосування інформаційного аудиту на різних суб'єктах господарювання зроблені висновки стосовно підвищення якості й надійності процесів обробки, зберігання, передавання інформації в системі управління промисловими підприємствами. Інформаційні потоки за вимогами національних положень бухгалтерського обліку дають змогу виділити активну та пасивну участь в обороті капіталу підприємств, чітко визначити фінансові результати від такої участі. Зважаючи на рівень поінформованості особи, яка приймає управлінські рішення, розрізняють два види невизначеності:

- невизначеність першого виду (поверхнева) присутня в замкнених задачах. Особа, що приймає рішення, ознайомена з можливими гіпотезами, але не має достатніх підстав для визначення;
- невизначеність другого виду (глибинна) виникає в задачах відкритого типу, коли особа, що приймає рішення, не знає, які саме чинники здійснюватимуть найбільший вплив.

Невідомість свідчить про повну або часткову відсутність інформації щодо певної проблемної ситуації.

Причинами її можуть бути: неповнота (нестача доступної для реєстрації і необхідної для розв'язку певної задачі інформації); неінтерпретованість (відсутність однозначної відповіді між якісними та кількісними складовими інформації про конкретний об'єкт чи предмет дослідження); неструктурованість (виключення або ускладнення доступу до наявних даних, у т.ч. внаслідок надмірності інформації); несприйнятливості (подання інформації у незрозумілій для суб'єкта управління формі, таких як застосування невідомих одиниць вимірювання) тощо. Наявність достовірної інформації дозволяє підвищити ефективність функціонування ринку капіталу і дає можливість оцінити та прогнозувати наслідки різних економічних рішень.

Інформація балансу дає змогу аналізувати результати інвестиційних вкладень, аналізувати активну та пасивну участь інвестора, через його можливість впливу на прийняття управлінського рішення. У балансі досягається така структуризація інформації за якою можна оперативно оцінити стан платоспроможності підприємства, а розмежування поточних і не поточних активів та зобов'язань допомагає легко контролювати суму оборотного капіталу. Крім цього, суттєвим є принцип визнання цінностей, обраний метод нарахування амортизації, порівняльний аналіз показників у динаміці та інше.

Інформаційні ресурси фінансової звітності дають можливість здійснити комплексну аналітичну оцінку господарської діяльності не тільки підприємства, а також галузі бізнесу. Результати господарської діяльності складаються під впливом великої кількості факторів, якісних та кількісних показників використання ресурсів. Економічні, виробничі відношення є об'єктом вивчення економічними науками та знаходяться в тісному зв'язку з виробничими силами. Структура останніх характеризує технічні умови виробництва. Основними показниками господарської діяльності є техніко-організаційний рівень виробництва, прогресивний рівень інформаційного забезпечення та сучасні методи управління виробничим процесом. Можливість забезпечити високі темпи росту економічної ефективності виробництва дає аналіз співвідношення екстенсивності та інтенсивності виробництва.

Ефективність управління виробничою діяльністю забезпечується інформацією про діяльність структурних підрозділів, служб, відділів підприємства. Система інформаційних потоків створює інформацію для управлінського обліку та формує базу даних для керівників різних рівнів управління всередині підприємства з метою прийняття ними правильних

управлінських рішень. Причому, чим різноманітнішою є структура підприємства, тим більше потрібно переробити економічної інформації. При моделюванні інформаційної системи економічної інформації треба враховувати різні рівні управління.

Класифікувати економічну інформацію можна за такими ознаками:

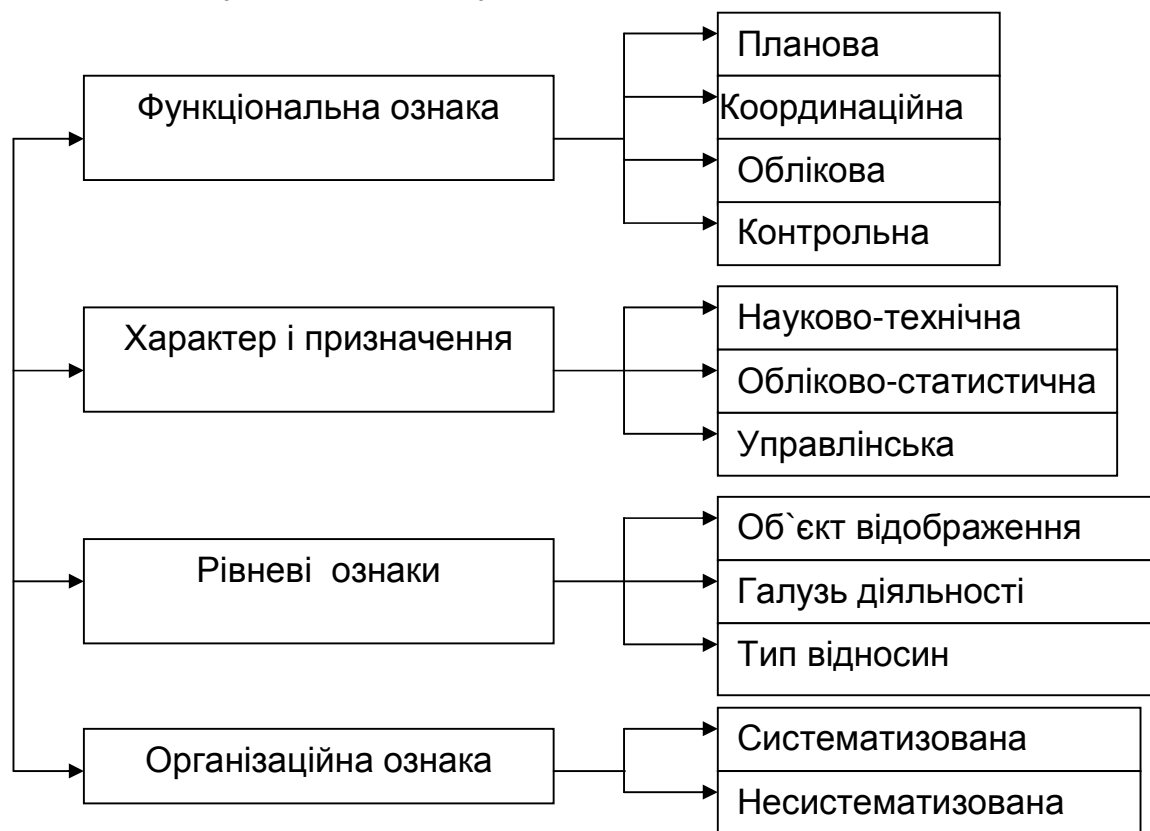

Рисунок 1 – Класифікація економічної інформації

Більшість серед існуючих сьогодні концепцій управління розглядає підприємство як відкриту систему, яка постійно взаємодіє з окремими елементами зовнішнього середовища: іншими суб'єктами господарювання, банками, організаціями, що належать до соціально-політичних та економічних інституцій держави, місцевих органів тощо. Це надає змогу підприємствам утримувати більш-менш стійке фінансове становище, виживати в умовах, що постійно змінюються.

Кожний економічний суб'єкт на всіх рівнях діяльності стикається з неординарними ситуаціями, незапланованими або непередбаченими обставинами. Швидкість реагування залежить від терміну обробки інформації відносно виникнення проблеми. Менеджер повинен брати до уваги різноманітні впливи внутрішніх і зовнішніх факторів на майбутні результати, зважати на кардинально різну дію вказаних факторів на теперішній фінансовий стан та перспективи розвитку діяльності на майбутнє. Чим більший обсяг інформації буде задіяний при прийнятті управлінського рішення, тим якісніше буде результат. Впровадження сучасних інформаційних технологій, чіткої системи документообігу,

оперативної системи господарського механізму принесуть позитивний ефект при професійному виконанні підготовлених кадрів.

Якщо визначені найбільш значущі фактори середовища підприємства то необхідно зібрати стосовно них якнайбільше інформації.

Формування інформаційної бази підприємства для виконання поставлених завдань менеджерами починається з наступних етапів:

- сканування середовища, тобто пошук вже сформованої інформації яка існує у ретроспективі;
- моніторинг середовища, тобто відстеження поточної та нової інформації;
- прогнозування – спроба представити інформацію про майбутній стан середовища.

Для аналізу інформації на підприємстві розробляється спеціальна система оцінки зовнішнього середовища, яка передбачає проведення спеціальних спостережень за станом важливих для підприємства зовнішніх чинників.

Соціологічний аналіз свідчить, що проведення збору інформації з використанням методу спостереження може бути через:

- аналіз матеріалів, які опубліковані в періодичних виданнях, Інтернеті;
- аналіз досвіду діяльності підприємства у співставленні з аналогічними підприємствами галузі;
- участь у професійних конференціях;
- проведення нарад з проблемних питань на підприємстві;
- вивчення думок співробітників підприємства;
- вивчення стратегії управління бізнесом у галузі.

Інформаційний метод найбільш надійний при побудові стратегії розвитку діяльності підприємства. Його перевага - високий рівень об'єктивності. Розвиток системи інформаційних потоків дозволить підвищити якість управлінських рішень, що надасть можливість покращити конкурентоспроможність підприємства.

Висновки

Проблема раціонального використання інформаційних потоків підприємства є однією з основних економічних задач. Від обсягу і кількості задіяних у процесі аналізу показників залежить якість управлінського рішення. Аналізуючи ступінь ризику певного напрямку діяльності, використовують інформацію про розвиток подібних напрямків у минулому. Джерела інформації можуть бути різноманітними: статистична та фінансова звітність, опубліковані звіти підприємств партнерів і конкурентів, інформація державних органів тощо. Але удосконалення системи інформаційних потоків та впровадження інформаційного аудиту вплине на ефективність прийнятих рішень управлінського персоналу та підвищить рівень внутрішньогосподарського контролю суб'єкта господарювання.

Перспективи подальшого наукового дослідження – впровадження сучасних інформаційних моделей економічних систем під впливом реформування національної бази аналізу та аудиту.

Джерела

1. Ковалев В. Введення в фінансовий менеджмент. М: Фінанси і статистика, 1999 – 768с.
2. Ковальчук В. Загальна теорія економіки: Навч. посіб. – Тернопіль: ТАНГ Астон, 1998 – 367с.
3. Коробов М. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. -2 ге вид. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001 – 378с.
4. Крамаренко Г. Фінансовий аналіз і планування. – К.: Центр. навч. літератури, 2003 – 224с.
5. Ластовецький В. Виробничо-комерційний облік і внутрішньо господарська (управлінська) звітність за центрами витрат і відповідальність. – Чернівці: Місто, 2003 – 156с.
6. Лук'янова В., Головач Т. Економічний ризик. Навч. посіб. – К. 2007 – 462.
7. Ришар Л.Ж. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия. М.: ЮНИТИ, 1997 – 375с.
8. Сухарева Л., Дмитренко И. Внутренний аудит: организация и методология. Научно – практ. пособие. Донецк: Дон. ГУЭТ, 2000 – 75с.
9. Ткаченко Т., Василенко В. Стратегічне управління. Нав. посіб. – К ЦУЛ, 2003 – 396с.
10. Хелферт Э. Техника финансового анализа. М.:ЮНИТИ, 1996 – 663с.
11. Хміль Ф. Менеджмент. Підруч. Вища шк., 1995 – 196с.
12. Цветкова Е., Арлюкова И.. Риски в экономической деятельности. – СПб.: ИВЭСЭП, Знание. 2001 – 64с.
13. Шеремет А., Суйц В. Аудит: Учеб. для вуз. – 5-е изд. М.: ИНФРА. 2005 – 477с.
14. Шеремет А., Сайфулин Р. Методика финансового анализа. – М. Инфра – М, 1996 – 176с.

Стаття надійшла 20.01.2008 р.